

Mythologia, Francfort, 1581 - VI, 20 : De Titanibus

Auteur(s) : Conti, Natale

Collection Mythologia, Francfort, 1581 - Livre X

Ce document a pour résumé :

[Mythologia, Francfort, 1581 - X \[77\] : De Titanibus](#)

Collection Mythologia, Venise, 1567 - Livre VI

Ce document est une version augmentée de :

[Mythologia, Venise, 1567 - VI, 20 : De Titanibus](#)

Collection Mythologie, Paris, 1627 - Livre VI

[Mythologie, Paris, 1627 - VI, 21 : Des Titans](#) est une transformation de ce document

Collection Mythologie, Lyon, 1612 - Livre VI

[Mythologie, Lyon, 1612 - VI, 20 : Des Titans](#) est une traduction de ce document

Informations sur la notice

Auteurs de la notice Équipe Mythologia

Mentions légales

- Fiche : Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle). Licence Creative Commons Attribution – Partage à l'Identique 3.0 (CC BY-SA 3.0 FR)
- Images : Münchener DigitalisierungsZentrum (MDZ).

Citer cette page

Conti, Natale, *Mythologia* Francfort, 1581 - VI, 20 : De Titanibus, 1581

Projet Mythologia (CRIMEL, URCA ; IUF) ; projet EMAN, Thalim (CNRS-ENS-Sorbonne Nouvelle)

Consulté le 03/02/2026 sur la plate-forme EMAN :

<https://eman-archives.org/Mythologia/items/show/5995>

Copier

Présentation du document

Publication Francfort, André Wechel, 1581

Exemplaire Regensburg (Allemagne), Staatliche Bibliothek, 999/Hist.pol.1307

Formatin-8

Langue(s)

- Grec ancien
- Latin

Paginationp. 642-647

Des dieux, des monstres et des humains

Entités mythologiques, historiques et religieuses[Titans](#)

Notice créée par [Équipe Mythologia](#) Notice créée le 28/12/2018 Dernière modification le 25/11/2024

iccare, nisi humoris temperamentum adiuuaret. Inde fertur Tyri ita esse iecur à vulturibus comedi, quoniã inutilia sunt panis conficiendo exteriores frumenti cortices, idq; quod est interius totum ad usum panis conferat. Distenditur autem non in noue, sed in multa terræ iugera, quæ omnia frugibus operiuntur. Hæc igitur fabula totam serendi, metendi que tritici, & panis conficiendi rationem continet, quippe cum ita semper Tyri iecur resuscitatur, & immortale sit: quod significat annuam agricolarum diligentiam. At nunc de Titanibus dicamus.

De Titanibus. CAP. XX.

TITANES, qui bellum aduersus Iouem ceperunt, crebrisque fulminibus detrusi sunt ad inferos, Terræ & Cœli filij fuisse dicuntur, vt scriptum est ab Æschylo in Prometheus his carminibus:

ἰταυτὸ ἐγὼ τὰ λῶμα φηλίσκων, πιδῶν
τῖτᾶνας, οὐρανὸν τε καὶ χθονὲς τέκνα,
ἐκ ἡδονῆσιν.

*Titanibus nam consulebam ego optimè,
Parere, Cœli Terra & alma filium.*

Quod scripsit etiam Orpheus in hymnis:

τῖτᾶνες γὰρ οὐρανὸν τε καὶ οὐρανὸν ἀγλαὰ τέκνα.

Titanes Cœli ac Terra clarissima proles.

Hi Titanes bellum aduersus Iouem ea de causa susceperunt, quia (vt dictum est in Ioue) ante Saturnum Ophio & Eurynome filia Oceani, qui Titanes vocati fuerunt, Diis imperabant. At Saturnus Ophione postea debellato, cum Rhea palæstra Eurynomen vicisset, illis imperium extorsit. Alij tamen Titanum Saturni fratrem dixerunt, ad quem, cum maior esset natus Saturno, iure hæreditario imperium pertinebat: sed tamen matre ac sororibus precantibus impetrauit à fratre Saturnus vt ipse imperaret, qui etiam impetrauit Titanibus, vt ait Apollonius lib. 2. Argonaut.

ἰδὲ αὖ μιν οὐρανίδας φιλόρηκρόνοισιν, ὅτ' οἱ δ' ἄλ' Ὀλύμπῳ
τῖτῶν ἦν παστέρ.

imperio regeret Titanas & olim

Hic etiam Philo. in magno Saturnus Olympo.

Ea tamen lege, vt filios, si qui mares de se nascerentur, occideret: ne

retine ad illos post Saturnum imperium deferretur, sed rediret ad Titanum. Cum Iupiter clam contra scelus educatus fuisset, regnumque paternum occupasset, Titanus ac illius filij arma sumptere, bellumque Ioui tanquam illegitimè, & contra patrum iussurandum imperanti, bellum intulerunt. Verum cum Iupiter fuisset à Themide monitus, ut pelle Amaltheae capite pro integumento vteretur, quod illa futura esset iis formidabilis, Titanas bello vicit. quare cum pro eventu bellorum iustae causae putentur pugnandi, omnibus gloriosa Iouis victoria credita est. Sed antequam Iupiter bellum aduersus Titanes adiretur, omnes Deos iurare super ara coegit, quod sibi fidem inferendo auxilio seruarent: quare Ara illa postea fuit inter sidera collocata, ut ait in his Arati interpres de sententia Eratosthenis: *ἔρατοσθένης δὲ φησι, τὸ τοῦ τυτάνων ἄνω ἱερὸν ὅτι τὸ περὶ τὸν αἰθέρα σωωμοσίαν ἐπὶ ἡγήσατο, ὅτι ἐπὶ τὰς τιτάνων ἐσπράτο τοὺς οὐκοῦν, κυκλῶντων καὶ τὰ σκόβουσάντων: inquit autem Eratosthenes hanc Aram illam esse, super qua primum Deos iurauit, cum Iupiter bellum aduersus Titanas suscepit, à Cyclopibus extructa. Dicuntur fuisse inter ceteros Titanes Prometheus, Crius, Pallas, Anytus, & Centimanus Aegeon, qui Briareus etiam vocabatur; & Gyges, qui fuit Ponti ac Terrae filius creditus, quem tamen non aduersus Iouem bellum suscepisse scripsit Ion in Dithyrambis, sed ad custodiam Iouis fuisse e mari à Theride euocatum. Alij Gigantem fuisse, at non Titanem putarunt, qui belli aduersus Iouem particeps fuerit, sed postea per id bellum ex Euboea in Phrygiā fugerit, ubi demum interijt, ut scripsit Tarthaeus. Bellum id à Titanibus aduersus Deos gestum scriptum fuerat ab Eumelo antiquo poeta heroicis elegantissimis carminibus. Fama est Titanas omnium mortalium primos metendi artem à Cerere fuisse doctos, sicut uti scripsit lib. 4. Apollon in his:*

αὐτὸ γὰρ καὶ ἡνὶ δὴ ποτὶ τέλασσετο γαίῃ·

τιτῶν δ' ἰδὼς σείχων ὄμπνιον ἀμήσσοδου.

Namque Ceres quondam terrā habitauit in illi;

Titanas docuit pingues succidere aristas.

Cum hi aduersus Iouem pugnantes vulnerati fuissent, dicuntur ex illorum sanguine, qui in terram defluxit, varia vipera-rum genera, letiferorumque serpentum esse exorta, ut testatur Nicander in Theriacis hoc pacto:

ἄλλ' ἤτοι κακοί γὰρ φάλαγγες αὐτὸν καὶ ἀνίγχε
 ἱεράτας, ἔχιδες τε, καὶ ἀχνοὶ αὐρίαι γαῖαν,
 τίτλων ἰνέπυσιν ἀφ' αἵματος.

*Serpentes, pariterque phalangia noxia, & atrum
 Viperenum genus, & quæ terra plurima monstra
 Producent sunt Titæum de sanguine nata.*

Postea verò quam Titænes victi fuerunt, ludii Olympici dicti sunt in honorem Iouis ad perpetuam eius victoriæ memori-
 am instituti ab Hercule Idæoni quibus præter ceteros Apol-
 lo Mercurium cursu superauit, ac Mars vicit pugilator: atque
 inde seruatum fuit vt tibiarum moduli salientibus quinquæ-
 tionibus accinerentur, quod genus id carminis sacratum es-
 set Apollini, qui primus Olympicas palmas tulisset. Hæc pau-
 ca occurrebant, quæ de Titanibus in præsentî commemorare-
 rem. At nunc veritatem ex his eliciamus. *Ægyptij* memo-
 riæ prodiderunt Titanas Cæli filios fuisse quadraginta & quin-
 que, quos ille è variis mulieribus suscepit, atque decem & se-
 ptem ex his è Titæa, qui cùm singuli proprium nomen habe-
 rent, omnes tamen dicti sunt à matre Titanes. mater cùm pru-
 dens & benefica fuisset, diuinos honores est sortita, & post
 mortem terra vocata: quæ cùm filias multas habuisset, maio-
 rem natu Rheam & reginam vocarunt. Hæc fratres educauit,
 & cùm regni successores optarentur, data est in matrimo-
 nium vni ex fratribus Hyperioni, de quo duo filij sunt susce-
 pti, mas & femina scilicet, atque hunc ob pulchritudinem So-
 lem, illam Lunam appellarunt. Alij fratres veriti regnum non
 amplius ad se esse peruenturum, facinus sceleris plenum ex-
 cogitant Hyperionem iugulare, Solemque paruulum adhuc
 in Erydano fluuiio suffocare: quod consilium vbi è sententia
 contigisset, Luna præ mœrore se de tecto præcipitauit. Mater
 cùm illam crudelitatem ægettimè ferret, dicitur monita fu-
 isse per somnum à filio non esse lugendum, quia Titanes a-
 ptam Deorum castigationem assequerentur opportunè, at-
 que se & sororem in immortalia corpora per diuinam ele-
 mentiam fuisse conuersos, cùm ipse Sol sacer ignis vocandus
 sit Sol in cælo, at soror Luna: quod etiam paulo post accidit,
 vt ait Diodorus Siculus in tertio historiarum. Pausanias in Co-
 rinthiacis Titanem astronomiæ peritum fuisse scribit, quare
 frater Solis dictus fuit, quòd in obseruandis anni temporibus,
 negotio-

negotiorumque omnium opportunitatibus fuit diligentissimus. Primus enim ex annuo solis cursu cognouit quibus temporibus quæ stirpes, aut quæ semina terræ sint committenda: quos fructus Sol facile augetet ac concoqueret. Hanc rerum & astronOMICARUM & AGENDORUM negotiorum rationem atque cognitionem cum mortalibus perhumaniter impartitur, dictus est & ipse, & eius filij cælum affectasse, Iouemque de regno deicere voluisse, idque sibi & suis filiis subiicere. Iupiter fulmen accepisse dictus est, & in illos contorsisse. Quid aliud verò sunt fulmina, quam immisus à diuina bonitate ardentissimus ignis, siue scientiæ rerum cœlestium desiderium, cum cœlestia scire cupientes diuina bonitas ad se rapiat: neque enim sine ope diuina, vel sine vi fiderum, ad cœlestium cognitionem accendimur aut peruenimus. Est siquidem vis ignea sanguinis iis qui ad harum rerum cognitionem se erigunt: quippe cum Musas animas sphaerarum cœlestium ardentur, ut significauit Virgilius libro secundo Georgicorum:

*At verò primùm dulces ante omnia Musa,
Quarum facta fero ingenti percussus amore,
Accipiant, cœlique vias & sidera monstrent.*

At quibus frigidioris sanguinis natura extiterit, illi ad voluptates potius incitati sunt & propensi, quàm ad vllas disciplinas; quod paulo post innuit idem poeta in his:

*Sed, hæc ne possim natura accedere partes,
Frigidus obstitit circum præcordia sanguis.
Rura mihi & rigui placeant in vallibus amnes.*

Hunc sanguinis calorem, totiusque corporis temperamentum tanquam stimulum habemus ad res singulas, contra quem si quid conamur, vel frustra, vel non sine summa difficultate nitimur. Alij Saturnum esse Titanem crediderunt, siue tempus, ut scripsit Orpheus in hymno in Sat.

ποικιλόφρων, ἀμικτὴ, μακάριος, ἄλκιμος τίτας.
Consilio pollens, pure, ac fortissime Titan.

Nam cum omnia ex tempore nasci videantur, tanquam mortalem facultatem superatura, tum hæc cœli calore paulatim victa intereidunt, ceduntque diuinis illis sempiternis corporibus, quibus velle repugnare, seque æquare videbantur. Decidunt igitur res humanæ icte fulmine, quia ut generationis ita

corruptionis artifex est calor. Quare per hanc fabulam significarunt antiqui res humanas, quæ temporibus quibusque nascerentur, ac tempus ipsum, quasi illarum fratrem diuinis corporibus cedere: quorum calor vicissitudine omnia ad interitum & ad ortum properarent: quippe quæ ubi ob imbecillitatem tandem ignem exhalarint, in cætera elementa, ex quibus composita fuerant, soluantur. Has igitur res humanas quidam Titanes, diuinas verò virtutes, Iouem, & Hercule, & variis Deorum nominibus appellarunt. cum verò tempus è cælo natum sit, & ex annuo solis cursu, resque in eo agantur & per id nascantur, quæ generationi sunt subiectæ, idcirco Titanas esse apud inferos, & eosdem patres hominum ac Deorum dixerunt, ut testatur Homerus in hymno in Apollinem:

κίχλυτε νῦν μοι γαῖα, καὶ οὐραϊδὲ θίρῃς ὑπερθεῖ,
 τίτλωνίς τε θεοί, τοὶ ὑπὸ χθονὶ καὶ ταίοντις,
 τὰρταρον ἀμφὶ μέγαν, τὴν ἐξ ἀνδρῶν τε θεοὶ τε.
*Audi nunc Tellus, & quod tegit omnia cælum,
 Titanesque Dei colitis tellure sub alta
 Tartara qui tenebrosa: Viri sunt unde, Deique.*

Atque Orpheus in hymno in Titanes illos omnium animalium fontem appellat, quæ ubique habitant, ut est in his:

τίτλωνίς γαῖης τε καὶ οὐρανῷ ἀγλαὰ τέκνα,
 ἡματέρων πρόγονι πατέρων, γαῖης ὑπὲρθεῖ
 εἰκοσι τὰρταρίῳσι μυχῷ χθονὸς ἐνταύθις·
 ἀρχαὶ καὶ πηγαὶ πάντων θνητῶν πολυμήχων,
 εἰναλίων, πηλῶν τε, καὶ αἱ χθονὶ καὶ ταίοντι.
 ἐξ ὑμῶν γὰρ πάντα πλάσσει κατὰ κόσμον.
*Titanes cæli ac terra clarissima proles,
 Nostrorum proavis patrum, tellure sub alta
 Tartara qui colitis nigrantia: fons & origo
 Cunctarum pariter mortalibus optima rebus,
 Qua mare, qua terras habitant, quæque ætheris oras.
 Namque exget per vos aptè natura animantum.*

Alij Titanem solem esse crediderunt, cuius vxor esset terra: quoniam ex his omnia euidentius nascantur. Quidam elementorum mutationes per hanc fabulam explicasse antiquos crediderunt, ac Titanes vocarunt illa elementa, quæ terrestre quiddam & crassum intra se continerent, quæ vi corporum superiorum inferius assidue detrudantur. Nam vapores sem-

per

per sursum vi solis attrahuntur, qui ubi ad superiora pervenerint, virtute diuinorum corporum vel solvuntur in purissima elementa, vel repelluntur inferius, quæ dimicatio est sempiterna. hanc verò per fabulam Titanum antiqui sapientes illa ipsa significabant, atque hæc ad physicam rationem. Quod verò nemo impune aduersus Deorum religionem sit temerarius, iam sæpius explicatum est, quare ethicam explicationem in hac fabula non inuestigabo: at nunc dicatur de Gigantibus.

De Gigantibus. CAP. XII.

DICUNTUR Gigantes è Terra, Cœlique sanguine nati fuisse, quo tempore Saturnus pudenda patris abscidit, ut ait Hesiodus in Theogonia his versibus:

ἴσται γὰρ βασιλῆμιν γε ἀπὸ σπυγῶν αἱματὸς ἔσσαι,
πάσαι δ' ἔπειτα γαῖα πλοκωμένων δ' ἰππυτῶν,
γῆναι ἱρινοῦς τε κρατερὰς, καὶ ἄλγες τε γίγαντας.
Sanguinea quosquosque gutta cecidere, recepit
Terra omnes: eadem rursus voluentibus annis
Horrendas peperit Furias, magnosque Gigantes.

Et Orpheus libro octavo sacri sermonis:

ἔτι καὶ αἵματι γίγαντες ἰπώνυμον ὁ μακρότατος,
ἔτι καὶ τῆς ἐγίνοντο καὶ αἱματος οὐρανίου.
Hos ideo superi cunctis dixere Gigantes,
E Terra quod sunt nati, & de sanguine Cœli.

Hanc eandem opinionem habuit etiam Acusilaus, ut testatur Apollonij enarrator. nam paulo superius ostendit Hesiodus Saturnum in insidiis collocatum cum falce per noctem pudenda patri abscidisse. Alij non Saturni opera natos, sed solius Terræ filios Gigantes esse tradiderunt, ut sensit Apollodorus libro primo, quos ab irata Opi siue terra editos fuisse dixerunt, quia occisi fuissent Titans, eosque in Deorum ultionem genitos, ut in his significauit Apollonius:

ἀλλ' ὁ μὲν ἦ ἄλοοιο τυφώος, ἧ καὶ αὐτῆς
γαίης εἶναι ἵκτο πέλαρ τέκος, οἷα παρ' οἴκῳ
χωομένη αἰετὴν.
Alit hic horribili Typhæo, pignori būs &c
Terra per simili, qua Tellus edidit olim